

ASOCIÁCIA STRÁŽCOV

CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ SLOVENSKA

Kancelária prezidenta Slovenskej republiky

Štefánikova 2

811 05 Bratislava

Banská Bystrica 22.9.2024

Vyjadrenie k návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov – parlamentná tlač č. 446

Vážený pán prezident

Asociácia strážcov chránených území Slovenska (ASCHÚS) je organizácia združujúca členov profesionálnej a dobrovoľnej stráže prírody, ktorej cieľom je skvalitnenie výkonu stráže prírody a zvyšovanie jej odbornej spôsobilosti. Ako zástupca stráže prírody sa často zúčastňovala legislatívnych procesov, kde veľa našich návrhov prispelo k skvalitneniu ako postavenia stráže prírody, tak aj k účinnejšej ochrane nášho prírodného bohatstva.

Preto si považujeme za povinnosť reagovať na návrh novely zákona o ochrane prírody a krajiny (parlamentná tlač č. 446), ktorý bol NR SR doručený dňa 23. 8. 2024.

Vítame, že návrh reaguje na nedostatky, na ktoré sme upozorňovali v minulosti. Návrh ruší § 79, čo považujeme za správne, lebo poverení zamestnanci organizácií ochrany prírody a horskej záchranej služby, hoci neabsolvovali skúšky odbornej spôsobilosti, mali rovnaké oprávnenia a povinnosti ako členovia stráže prírody, ktorí ich museli absolvovať. Taktiež vítame úpravu § 13, ods. 3, ktorá uľahčuje prízjazd pre vlastníkov, správcov a nájomcov pozemkov na ich nehnuteľnosti cez iné pozemky. Tu však vidíme priestor na úpravu, aby nedochádzalo k nekontrolovateľnému jazdeniu po cudzích pozemkoch a teda k poškodzovaniu iných vlastníckych práv.

Predloženú novelu zákona ASCHÚS považuje za návrh, ktorý je – žiaľ, aj likvidačný nielen voči dobrovoľnej strážii prírody, ako štátneho kontrolného orgánu a orgánu vymáhajúceho právo, ale prinesie aj problémy vlastníkom poľnohospodárskych a lesných pozemkov v prípade voľného jazdenia na bicykloch a motorových vozidlách v 2. stupni ochrany prírody.

V prípade prijatia návrhu v predloženom znení bude mať závažné dôsledky na ochranu životného prostredia a verejného poriadku a zároveň dopad na ochranu majetku vlastníkov, nájomcov a správcov pozemkov.

V návrhu § 13 ods. 1 písmeno a) znie:

„a) jazdiť alebo stáť s motorovým vozidlom na pozemkoch za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej cesty, účelovej cesty a existujúce prístupové poľné cesty, parkoviska, čerpacej stanice, garáže alebo továrenského, staničného alebo letiskového priestoru“

Navrhované znenie umožňuje v 2. stupni ochrany jazdenie aj po účelových cestách – teda lesných a poľných účelových cestách. Toto je v rozpore napr. so zákonom č. 326/2005 Z. z. o lesoch, kde v zmysle § 31, ods. 1, písm. d) je „zakázané na lesných pozemkoch jazdiť alebo stáť motorovým vozidlom, motocyklom, skútrom, snežným skútrom, motorovou trojkolkou alebo štvorkolkou mimo vyznačených miest“. Lesné účelové cesty sú spravidla lesnými pozemkami. Taktiež je to v rozpore s § 24, ods. 3, písm. k) zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve, podľa ktorého sa v poľovnom revíri „zakazuje jazda na motocykli, motorovej trojkolke, štvorkolke, motorovom vozidle alebo motorovom člne, snežnom skútri a vodnom skútri v poľovnom revíri, okrem cestnej premávky; zákaz neplatí pre vlastníkov pozemkov pri ich bežnom obhospodarovaní, ak nie je takáto jazda nevyhnutná na bežné obhospodarovanie pozemkov, pre užívateľa poľovného revíru pri užívaní poľovného revíru ak je takáto jazda nevyhnutná na užívanie poľovného revíru a orgány štátnej správy pri výkone dozoru alebo kontroly“.

Navrhované ustanovenie umožní voľné jazdenie napr. terénnych motocyklov a motorových štvorkoliek po účelových poľných a lesných cestách, ktoré sú súkromnými pozemkami, čo je v rozpore so záujmami vlastníkov, správcov a nájomcov týchto pozemkov a poľovníckej verejnosti.

V návrhu § 13 ods. 3 písmeno a) znie:

„a) slúžiaceho na obhospodarovanie pozemku alebo používaného správcom vodného toku alebo vlastníkom, správcom alebo nájomcom pozemku, na ktorý sa vzťahuje tento zákaz, na jazdu alebo státie na pozemku v jeho vlastníctve, správe alebo nájme alebo na príjazd k takémuto pozemku cez iné pozemky,“

Navrhovateľ zákona upravil doterajší nedostatok zákona, ktorý sťažoval príjazd na pozemok cez iné pozemky. Umožňuje ale nekontrolované jazdenie aj mimo jestvujúce prístupové účelové cesty počas prejazdu cez iné pozemky na pozemok vo vlastníctve, správe, alebo nájme. To môže spôsobovať vyjazdenie trás po lesných a poľnohospodárskych pozemkoch, čo je v rozpore s vlastníckymi právami vlastníkov, správcov, alebo nájomcov týchto pozemkov. Z praxe poznáme prípady, kedy na základe takto vyjazdených „ciest“ napr. PPA kráti dotácie poľnohospodárom.

Navrhujeme preto, aby takýto prejazd bol podmienený povinnosťou pri prejazde použiť jestvujúce legálne účelové cesty, alebo trasu, ktorá bude schválená vlastníkom, správcom, alebo nájomcom pozemkov, cez ktoré prechádza.

V návrhu sa § 13 odsek 3 dopĺňa písmenom e), ktoré znie:

„e) zamestnancov orgánu ochrany prírody, ktorí majú v pôsobnosti ochranu prírody a krajiny.“

Aby sa zabránilo zneužívaniu tohto oprávnenia navrhujeme, aby bolo podmienené výkonom služobných povinností a teda výkonom štátneho dozoru a inej kontrolnej činnosti.

V návrhu sa navrhuje z § 13, ods. 1, vypustiť písm. b).

V súčasnom platnom znení je zakázané „jazdenie na bicykli, trojkolke, kolobežke, alebo samovyvažovacom vozidle na pozemkoch za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej komunikácie, účelovej komunikácie a vyznačenej cyklotrasy“. V prípade vypustenia tohto písmena bude umožnené jazdenie aj vo „voľnom“ teréne a teda všade po poľnohospodárskych a lesných pozemkoch, čo je v rozpore s § 31, ods. 1, písm. d) zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch,

podľa ktorého je zakázané „jazdiť na bicykli alebo na koni mimo lesnej cesty alebo vyznačenej trasy“. Vytváranie v súčasnosti populárnych zjazdových cyklotrás či už cez lesné, alebo poľnohospodárske pozemky nie je v súlade s vlastníckymi právami vlastníkov, správcov, alebo nájomcov týchto pozemkov. Z praxe poznáme prípady, kedy na základe takto vyjazdených zjazdových cyklotrás napr. PPA kráti dotácie poľnohospodárom. Taktiež tu dochádza k poškodzovaniu lesných porastov.

V návrhu sa v § 71a sa za odsek 2 vkladá nový odsek 3, ktorý znie:

„(3) Člen dobrovoľnej stráže prírody plní svoje úlohy podľa tohto zákona na pozemkoch v jeho vlastníctve, správe, nájme alebo obhospodarovaní alebo na iných pozemkoch po písomnej dohode s ich vlastníkom, správcom, nájomcom alebo obhospodarovateľom.“

Tento návrh považujeme za likvidáciu výkonu funkcie dobrovoľnej stráže prírody.

Stráž prírody bola ustanovená už zákonom 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v § 58. Jej úloha bola a stále je suplovanie činnosti profesionálnej stráže prírody, ktorá bola a žiaľ stále je personálne podvyživená. Na správach CHKO sú zamestnaní 1 alebo 2, v lepšom prípade 3 členovia profesionálnej stráže prírody. Nájdu sa aj také správy CHKO, kde nie je zamestnaný žiadny člen profesionálnej stráže prírody. Lepšie sú na tom správy NP, ale ani tam počet členov stráže prírody nezodpovedá potrebe. Členovia profesionálnej stráže prírody pritom musia plniť veľa rôznych iných pracovných povinností a žiaľ, stále sa stáva že sú zneužívaní aj na činnosť, ktorá nesúvisí s ich poslaním. Takže na priamy výkon strážnej služby im často nezostáva čas.

Záujemca o členstvo v stráži prírody v zmysle vykonávacieho predpisu musí absolvovať skúšky, ktoré pozostávajú zo znalostí zákona o ochrane prírody a krajiny, trestného zákona, zákona o priestupkoch a znalosti územia. Zároveň musia spĺňať podmienku zdravotnej a psychickej spôsobilosti na výkon funkcie. Na rozdiel od niektorých zamestnancov organizácií ochrany prírody, ktorých v zmysle § 79 určí ministerstvo a majú tiež oprávnenia stráže prírody. Títo zamestnanci ale nemusia absolvovať skúšky odbornej spôsobilosti a je na dobrovoľnosti toho ktorého pracovníka, či si naštuduje platné predpisy – napr. trestný zákon.

Členovia dobrovoľnej stráže prírody a členovia profesionálnej stráže prírody majú rovnaké povinnosti a rovnaké oprávnenia. Pričom povinnosť zabezpečovať stráž prírody prostredníctvom dobrovoľnej a profesionálnej stráže prírody majú organizácie ochrany prírody (Štátna ochrana prírody SR a správy národných parkov). Z členstva v dobrovoľnej stráži prírody ani profesionálnej stráži prírody nevyplývajú žiadne sociálne alebo právne benefity.

Územná kompetencia členov stráže prírody vychádza z návrhu organizácie ochrany prírody a je pri každom členovi stráže prírody určená tak, aby zohľadňovala jeho možnosti plniť úlohy a zároveň efektívne využívala členov stráže prírody na plnenie úloh tam, kde je to potrebné. Veľa úloh stráže prírody plní dobrovoľná stráž prírody a je právne nevyhnutné plniť úlohy len v obvode pôsobnosti, na ktorý sa viažu aj oprávnenia člena stráže prírody. Zároveň je činnosť stráže prírody riadená a koordinovaná organizáciami ochrany prírody. V súčasnosti je na tento účel k dispozícii aj informačný systém, zabezpečujúci takmer dokonalý prehľad o činnosti, s možnosťou plánovania služieb a dohľadu nad zákonným plnením povinností.

V dôvodovej správe sa uvádza, že novela má za úlohu predísť prípadnému zneužívaniu výhod. Nemáme vedomosť, aké výhody z funkcie člena stráže prírody vyplývajú. Z doterajšej praxe žiadne výhody nevyplývali. Skôr naopak. Stráž prírody má zákonom stanovené povinnosti a členovia

stráže prírody do výkonu funkcie investujú veľa svojho osobného a rodinného voľna a vlastných financií.

V tomto návrhu vidíme snahu o likvidáciu dôležitého štátneho orgánu na úseku životného prostredia, akým stráž prírody je.

V právnom systéme Slovenskej republiky plnia jednotlivé stráže veľmi dôležité úlohy a dovoľme si tvrdiť, že najdôležitejšie sú tie, ktoré plní stráž prírody, nakoľko na rozdiel od ostatných stráží je zložkou priamo riadenou štátom a zložkou vymáhajúcou dodržiavanie zákonov vo vzťahu k ústavnému právu na priaznivé životné prostredia a teda v záujme celej spoločnosti. Nie je zložkou so zverenými verejno-mocenskými oprávneniami na ochranu svojich záujmov alebo majetku, ktoré sú chránené aj zákonmi (poľovnícka stráž, rybárska stráž, lesná stráž, poľná stráž).

Členovia týchto stráží často z dôvodu obavy o svoju bezpečnosť – pretože bývajú v obvode svojej pôsobnosti, žiadajú pri riešení zistených konaní v rozpore s platnou legislatívou o súčinnosť práve stráž prírody.

Návrh, aby člen stráže prírody mohol vykonávať svoje oprávnenia len so súhlasom vlastníka, správcu, nájomcu, alebo obhospodarovateľa pozemku je možné prirovnať tomu, akoby policajt mohol kontrolovať dodržiavanie zákonov len so súhlasom správcu komunikácie, alebo vlastníkov pozemkov.

Nerozumieme motivácii niektorých politických predstaviteľov, čo ich vedie k neustálej nenávisti a útokom na stráž prírody. Neštítia sa prirovnávať štátny orgán, ktorým stráž prírody je, k teroristickým organizáciám na Blízkom Východe a snažia sa dostať legitímny štátny orgán pod kontrolu súkromných záujmových skupín a združení aj prostredníctvom šírenia lži a poloprávd o činnosti stráže prírody.

Žiaľ, aktuálne tento návrh v NR SR prešiel do druhého čítania a tak reálne hrozí, že bude prijatý. To spôsobí nemalé problémy vlastníkom, nájomcom a správcom pozemkov a bude likvidačný voči dobrovoľnej strážii prírody.

Vážený pán prezident,

žiadame Vás preto, aby ste sa váhou svojej osobnosti a funkcie v prípade jeho schválenia Národnou radou Slovenskej republiky zasadili, aby zákon nebol prijatý.

Ďakujeme a ostávame s pozdravom

ASOCIÁCIA STRÁŽCOV
CHRÁNENIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKA

ZDENĚK TOCHOP
ŠTATUTÁR